

CHRZEŚCIJAŃSTWO I KULTURA INTELEKTUALNA

9

I. KOŚCIÓŁ WSPÓŁCZESNY WOBEC NAUKI

11

Czy katolicyzm uległ zasadniczej zmianie? Postępowe dążenia katolickich intelektualistów. Zróżnicowanie środowisk katolickich. Stanowisko Watykanu. Pełny tekst encykliki „*Humani Generis*” z r. 1950. Dogmat nieomylności „w sprawach wiary, obyczajów i jurysdykcji kościelnej”. Problem zasadniczy — stosunek do oświaty i pracy uczonych. Indeks książek zakazanych i jego aktualne znaczenie. Dzisiejszy kształt konfliktu.

II. RELIGIA — MĄDROŚĆ — POZNANIE

41

Intelektualne usprawiedliwienie chrystianizmu: chrystianizm a kultura chrześcijańska. Wartość i znaczenie chrześcijańskiej kultury. Problem negatywnej inspiracji. Poszukiwanie winnych: chrześcijanie czy religia? Inspiracja chrystianizmu w sferze poznania. Istota najwyższa i typy jej poznawania. Konsekwencje normy negatywnej. Wartość nauki w życiu człowieka. Katolicka filozofia nauki. O chrześcijańskiej mądrości.

BÓG I LOSY ŚWIATA

65

III. POSZUKIWANIE DOWODU NA ISTNIENIE BOGA

67

Bogowie Greków. Epikur uwalnia ludzi od strachu przed bogami, cierpieniami i śmiercią. Historia intelektualnej przygody Anzelmą z Aosty. Drogi św. Tomasza do Boga. Analiza pierwszego dowodu. Kościół i spory jego filozofów. Bóg jest wieczny czy materia? Porównanie dwu hipotez. „...rozum zwraca się zawsze w stronę niewiary”. Aktualny sens problemu Boga. Anegdota o eonach.

IV. CZY ŚMIERĆ KOSMOSU?

90

Uzasadnienie legendy stworzenia. Zagłady i odnawianie światów. Unicestwianie materii i materializacja energii. Antymateria: zagłada materializmu? Losy ludzkości w historii Wszechświata. Słabość i godność człowieka.

Teoria „ucieczki” galaktyk. Obraz Wszechświata: wyspy materii w ocenie próżni. Czy Kosmos kiedyś eksplodował? „Astrofizyk dostrzega wśród gwiazd ślady przechodzącego stwórcy”. Materialistyczne wyjaśnienie ekspansji; hipoteza oscylacji Wszechświata. Marzenia o wiecznych powrotach światów i ludzi. Nauka o nieskończoności. „Granice” i perspektywy poznania. Wycieczka na „tamte” światy. Filozofia nieskończoności. Człowiek i nieskończoność.

VI. CZY BÓG MOŻE ISTNIEĆ?

126

Pewien okrutny władca... Cechy Boga. Problem zła w świecie. Wina niewiniątek. Opatrzność a cierpienia i zbrodnie. Bunt zawiedzionych. Anegdota o niemożliwości istnienia wszechmocy i o sprzeczności miłosierdzia ze sprawiedliwością.

CZŁOWIEK I RELIGIA

137

VII. WIARA UCZONYCH

139

Najmocniejszy psychologiczny argument religijnej propagandy. Wiara Einsteina. Historia jednego odkrycia. W poszukiwaniu jedności świata. Postawa uczonego. „Harmonia” wszechświata. Logiczne i emocjonalne źródła wiary. Klerkizm uczonych i inteligentów. Światopogląd uczonych niewierzących. Myśli Marie Curie o życiu, religii i nauce. Powstanie z 1863 r., badacz Syberii, wybitny ewolucjonista — Dybowski. „Niezapomniany człowiek — rycerz, Wacław Nalkowski”.

VIII. WOBEC ŚMIERCI I WIECZNOŚCI

162

Filozofia duszy. Argumenty i postawa Hume'a. Spór o istnienie duszy. Medycyna stwarza kłopoty teologii. Wobec śmierci i wieczności. Umiejętność umierania i życia. Katolicyzm — najdoskonalsza filozofia śmierci. Kryterium rzetelności wiary. Groza ostatecznego pożegnania. Nieśmiertelność — w urojeniach, utopii i rzeczywistości.

IX. SFERA NIEZWYKŁOŚCI

184

Człowiek w obliczu cudu. Polemika dawnych filozofów. Lourdes — zagadnienia religijne i lekarskie. Próba wytłumaczenia nagłych wyzdrowień. Bóg i lekarze. Pragnienie niezwykłości. Krytycyzm inteligentów i zakład Pascala. W oczekiwaniu uśmiechu losu. Niezwykłość autentyczna i codzienna.

X. PSYCHOLOGICZNA ATRAKCYJNOŚĆ RELIGII

204

O potrzebie metody psychologicznej. Pragnienia człowieka i religia. Fantazja i tajemnica. Opium religii. Problem humanizmu. Myśli o szczęściu.

XI. WSPÓŁCZESNE ŹRÓDŁA WIARY

223

Różnorodność przyczyn religijności i religijnych postaw. Tendencje i perspektywy. Kryzys religijności na Zachodzie — konflikt chrześcijaństwa i nowej cywilizacji. Przemiany katolicyzmu w Polsce. Koncepcja katolicyzmu dynamicznego. Katolicyzm i nowe wartości. Teoria alienacji. Nadprzyrodzoność i społeczeństwo. Typy religijności. Żywot inteligenta pocziwego.

XII. RELIGIA I ŚWIAT PRZYSZŁOŚCI

245

Socjalizm: nowa sytuacja katolicyzmu. Katolik — istota nieznamna. Czy zmiana chrześcijańskiej kultury? Intelktualiści a kościół. Człowiek nadchodzących lat. Cywilizacja techniczna a religia. Idee najbliższej przyszłości.

XIII. CZŁOWIEK DNIA JUTRZEJSZEGO

265

Fantazja — ucieczka od rzeczywistości? Perspektywy: energia H, automatyzacja, likwidacja chorób i przedłużenie życia — epoka końca ludzkiego trudu i nędzy. Groza i nadzieja techniki. Świat ludzi wykształconych. Wzrost możliwości poznawczych. Maszyny zjadają ludzi. Długość życia ludzkiego. Wielka przygoda. Poszukiwanie sensu życia.